

Innst. 271 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:67 S (2014–2015)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anne Tingelstad Wøien, Geir Pollestad og Per Olaf Lundteigen om å innføre faget arbeidslivsfag som et obligatorisk tilbud på ungdomstrinnet

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen innføre arbeidslivsfag som et obligatorisk tilbud på ungdomstrinnet.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for gode veiledninger til å bistå ved utarbeidelse av lokale læreplaner i faget.
3. Stortinget ber regjeringen legge til rette for etterutdanning av lærere som skal undervise i arbeidslivsfaget.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Christian Tynning Bjørnø, lederen Trond Giske, Martin Henriksen, Tone Merete Sønsterud og Marianne Aasen, fra Høyre, Henrik Asheim, Norunn Tveiten Benestad, Kent Gudmundsen og Kristin Vinje, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bente Thorsen, fra Kristelig Folkeparti, Anders Tyvand, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Venstre, Iselin Nybø, og fra Sosialistisk Venstreparti,

Torgeir Fylkesnes, viser til representantforslaget.

Komiteen viser til at det ble startet med forsøk i arbeidslivsfaget på ungdomstrinnet høsten 2009. NOVA har gjennomført evalueringen av arbeidslivsfaget, og den viser at elever og lærere er fornøyd med tilbudet. Det trekkes frem at faget gir gode samarbeidsforhold mellom lærer og elev, og at elever gjennom det praktiske arbeidet ser resultatet av eget arbeid som så positivt at 83 pst. av elevene mener de har blitt flinkere til å jobbe med praktiske ting.

Komiteen registrerer at en betydelig del av elevene som benytter seg av tilbudet, er gutter som har betydelig svakere læringsresultat i andre teoretiske fag.

Komiteen ser positivt på faget og viser til at det er godt likt både av elever og lærere, selv om evalueringen viser at elevene ikke uttrykker at arbeidslivsfaget har hatt noe å si for deres skolemotivasjon. Komiteen registrerer at lærerne har en helt annen oppfatningen enn elevene. Lærerne mener at elevenes motivasjon i andre skolefag er bedret og at faget har gitt elevene større innsikt med hensyn til valg av videregående utdanning.

Komiteen støtter at regjeringen nå vil gjøre faget til et permanent tilbud innen valgfag på ungdomstrinnet fra høsten 2015.

Komiteen viser til forslaget i dokumentet om å sørge for at det utarbeides bedre veiledninger som kan være til hjelp ved utarbeidelse av lokale læreplaner. Komiteen registrerer at forslaget er ivarettatt ved at veilederen i arbeidslivsfag oppdateres i forbindelse med fastsetting av læreplan, og skal tre i kraft allerede fra høsten 2015.

Komiteen er også fornøyd med at veilederen skal inneholde et eget punkt som skal ivareta lokalt arbeid med veileder, og at revideringen skal skje i samarbeid med relevante fagmiljøer og fagpersoner.

Komiteen anerkjenner læreren som den viktigste ressurs for elevenes læring og at det derfor er viktig at lærerne har relevant og god kompetanse i fagene de underviser i. En tidligere rapport utarbeidet av NOVA viser at to av tre lærere på arbeidslivsfaget har relevant praksis for faget, og at lærerne er av den oppfatning av at de har kompetanse til å undervise i faget.

Komiteen er positiv til at kunnskapsministeren i sitt svarbrev 24. mars 2015 understreker betydningen av å ha utdanning i praktiske fag som er relevante for arbeidslivsfaget, og at læreplanen legger til rette for at skolene skal kunne bygge på den kompetansen de har. Komiteen viser videre til den store satsingen på videreutdanning som regjeringen og et samlet storting står bak, og at denne satsingen også innebærer tilbud om videreutdanning innen de praktiske og estetiske fagene.

Komiteen er positiv til arbeidslivsfag på ungdomstrinnet. Samtidig er komiteen opptatt av at det er den enkelte skole som kjenner sin situasjon best, og at det derfor er den enkelte skole som er best til å avgjøre hvilket språklig fordypningsfag skolen skal tilby og om den i tillegg skal tilby arbeidslivsfaget. Komiteen er også opptatt av at skolene selv må ha handlingsrom til å ivareta fagets innhold og gjennomføring.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det gjennom mange år har vært et sterkt ønske, både blant lærere, skoleledere, foreldre og elever, å kunne tilby et praktisk innrettet fag i ungdomsskolen som også kunne fungere som en introduksjon til yrkesfaglige studieprogram. Dette er også grunnen til den store oppslutningen om faget arbeidslivsfag da regjeringen Stoltenberg II lanserte dette som et forsøksprosjekt i 2009. Som referert i dokumentet var interessen for forsøket så stor at regjeringen etter hvert åpnet for å la alle skoler som ønsket å prøve ut faget, få anledning til dette. Disse medlemmer viser til at evalueringen av forsøket er overveldende positiv og er glad for at regjeringen følger opp dette ved å innlemme faget som et permanent fag på ungdomstrinnet. Imidlertid er disse medlemmer bekymret for at realiteten vil være at mange elever allikevel ikke vil få anledning til å velge dette faget dersom det skal være opp til hver enkelt skole å prioritere etablering av arbeidslivsfag i konkurranse med andre tiltak ved skolen.

Disse medlemmer mener at både hensynet til den enkelte elevs mulighet til å få bruke og videreutvikle sine praktiske ferdigheter, samt behovet for å motivere flere elever til å velge yrkesfaglige studieprogram på videregående, tilsier at det bør være obli-

gatorisk for alle skoler med ungdomstrinn å tilby faget arbeidslivsfag.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn forslagene i dokumentet:

- «1. Stortinget ber regjeringen innføre arbeidslivsfag som et obligatorisk tilbud på ungdomstrinnet.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for gode veiledninger til å bistå ved utarbeidelse av lokale læreplaner i faget.
3. Stortinget ber regjeringen legge til rette for etterutdanning av lærere som skal undervise i arbeidslivsfaget.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at gode språkkunnskaper spiller en viktig rolle for skoleelever. Gode språkkunnskaper gir elevene bedre resultater også i andre skolefag, de øker muligheten for å ta videre utdanning, og elevene blir mer attraktive i arbeidslivet, siden etterspørselen etter flerspråklig arbeidskraft er økende.

Disse medlemmer viser til at dagens undervisningstilbud innebærer at elever som ikke er nok motiverte eller mangler tilstrekkelige ferdigheter til å ta et 2. fremmedspråk, får velge norsk eller engelsk fordypning i stedet. Disse medlemmer vil videre påpeke at elevene i tillegg snart kan velge fordypning i matematikk eller arbeidslivsfag der dette tilbys, fremfor et 2. fremmedspråk. Med dette som bakgrunn mener disse medlemmer at elevenes valgfrihet er ivaretatt.

Disse medlemmer vil påpeke at dersom en elev ønsker å gå på studiespesialiserende og ikke har et 2. fremmedspråk fra ungdomsskolen, må eleven velge det språket vedkommende ikke hadde på ungdomsskolen fremfor andre programfag i videregående skole. Det vil si ett år ekstra med språk, noe som tilsvarer reduserte timer til et programfag. Dette gir eleven mindre valgfrihet på videregående studiespesialiserende enn de som har 2. fremmedspråk fra ungdomsskolen.

Disse medlemmer mener at mestring av norsk, engelsk og et annet fremmedspråk i tillegg er av stor betydning for elevene. Samtidig er disse medlemmer opptatt av at elever i ungdomsskolen skal ha gode alternative valg til erstatning for 2. fremmedspråk. Disse medlemmer mener dette blir godt ivaretatt i dagens tilbud, og at de kommende endringene bidrar til en enda bedre situasjon for elevene.

Disse medlemmer er opptatt av å legge til rette for en mer praktisk opplæring i ungdomsskolen, blant annet gjennom praksisretting av undervisningsfagene og lokal frihet til å etablere valgfag. Disse medlemmer mener at skolen og lærerne kjenner

best sine elevers behov. Skolene må derfor få større frihet til å lage egne valgfag tilpasset elevenes ønsker og behov.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener det er viktig at alle elever på ungdomstrinnet opplever mestring i skolehverdagen og får positive opplevelser med skolefagene. Mange opplever i dag at skolen er for teoritung, og at den i for liten grad er tilpasset de yrkesfaglig og praktisk motiverte elevene. Dette medlem mener at arbeidslivsfag er et godt tilbud som alternativ til 2. fremmedspråk eller språklig fordypning, som kan bidra til at elever både får oppleve mestring, får verdifulle erfaringer og økt motivasjon til videre skolegang.

Dette medlem vil samtidig understreke at også valgfagene på ungdomstrinnet kan bidra til å gi elevene gode mestringsopplevelser. For å gi elevene større valgfrihet og muligheten til å skape en skolehverdag som samsvarer med egen interesse og motivasjon, mener dette medlem at elevene bør ha mulighet til å velge et hvilket som helst valgfag som erstatning for 2. fremmedspråk eller språklig fordypning på ungdomstrinnet. Dette medlem mener derfor at 2. fremmedspråk bør gjøres om til et valgfag, som kan velges på lik linje med de andre valgfagene, men at alle skoler med ungdomstrinn må gi tilbud om 2. fremmedspråk og språklig fordypning til de elevene som ønsker disse alternativene.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en omgjøring av 2. fremmedspråk og språklig fordypning i norsk/samisk og engelsk til valgfag på skolens ungdomstrinn. Som følge av en eventuell endring må antallet obligatoriske timer reduseres, mens antallet timer valgfag må økes tilsvarende. 2. fremmedspråk og språklig fordypning må da være et obligatorisk tilbud ved alle skoler med ungdomstrinn.»

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 12. mai 2015

Trond Giske

leder

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innføre arbeidslivsfag som et obligatorisk tilbud på ungdomstrinnet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for gode veiledninger til å bistå ved utarbeidelse av lokale læreplaner i faget.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge til rette for etterutdanning av lærere som skal undervise i arbeidslivsfaget.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede en omgjøring av 2. fremmedspråk og språklig fordypning i norsk/samisk og engelsk til valgfag på skolens ungdomstrinn. Som følge av en eventuell endring må antallet obligatoriske timer reduseres, mens antallet timer valgfag må økes tilsvarende. 2. fremmedspråk og språklig fordypning må da være et obligatorisk tilbud ved alle skoler med ungdomstrinn.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:67 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Anne Tingelstad Wøien, Geir Pollestad og Per Olaf Lundteigen om å innføre faget arbeidslivsfag som et obligatorisk tilbud på ungdomstrinnet – vedlegges protokollen.

Bente Thorsen

ordfører

